

NAVIGÁTOR

bezpečného úvěru

PhDr. Petr Teplý, Ph.D.

Institut ekonomických studií, Fakulta sociálních věd
Univerzita Karlova v Praze
EEIP, a.s.

Inovativní přístupy v oblasti zvyšování finanční gramotnosti
uchazečů o zaměstnání - Euro Finance Driving Licence
Clarion Congress Hotel Praha
11. června 2013

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Univerzita Karlova v Praze

1. Úvod

2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR

3. Definice zodpovědného úvěrování

4. Metodologie konstrukce Navigátoru

5. Výsledky Navigátoru

6. Závěr

1. Úvod

Motivace a cíl výzkumu

- ✓ Zadlužení domácností a spotřebitelské úvěry = stále aktuální téma v současné krizové době
- ✓ 2. ročník projektu: studie & pravidelné mediální výstupy
- ✓ Tři cíle studie:
 - 1) zvýšit primární i sekundární finanční gramotnost v ČR
 - 2) definovat „bezpečný úvěr“
 - 3) srovnat spotřebitelské úvěry v ČR ve světle této definice
- ✓ Výsledek studie: **Navigátor bezpečného úvěru** jako nástroj komplexního hodnocení spotřebitelských úvěrů v ČR

NAVIGÁTOR
bezpečného úvěru

1. Úvod

2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR

3. Definice zodpovědného úvěrování

4. Metodologie konstrukce Navigátoru

5. Výsledky Navigátoru

6. Závěr

2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR

Kdo reguluje a dozoruje tento trh?

Název subjektu	Činnost v oblasti spotřebitelských úvěrů	Pomůže spotřebiteli při řešení sporu?
Finanční arbitr	Řešení sporů	ANO
Soud	Řešení sporů	ANO
Rozhodce	Řešení sporů	ANO
Česká národní banka	Regulace/dozor	NE
Česká obchodní inspekce	Dozor	NE
Ministerstvo financí ČR	Regulace/legislativa	NE
SOS - Sdružení ochrany spotřebitelů	Poradenství	NE
Asociace občanských poraden	Poradenství	NE
Poradna při finanční tísni	Poradenství	NE
Ombudsman	-	NE

- ✓ TZ NBÚ - Spotřebitelé nevědí, na koho se obrátit v případě problémů s lichvou (6. 8. 2012) – alarmující výsledky ☹
- ✓ Neinformování spotřebitelé - jaká je jejich ochrana před úvěrovými predátory?

2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR

Lze toto nazvat účinnou regulací a dozorem?

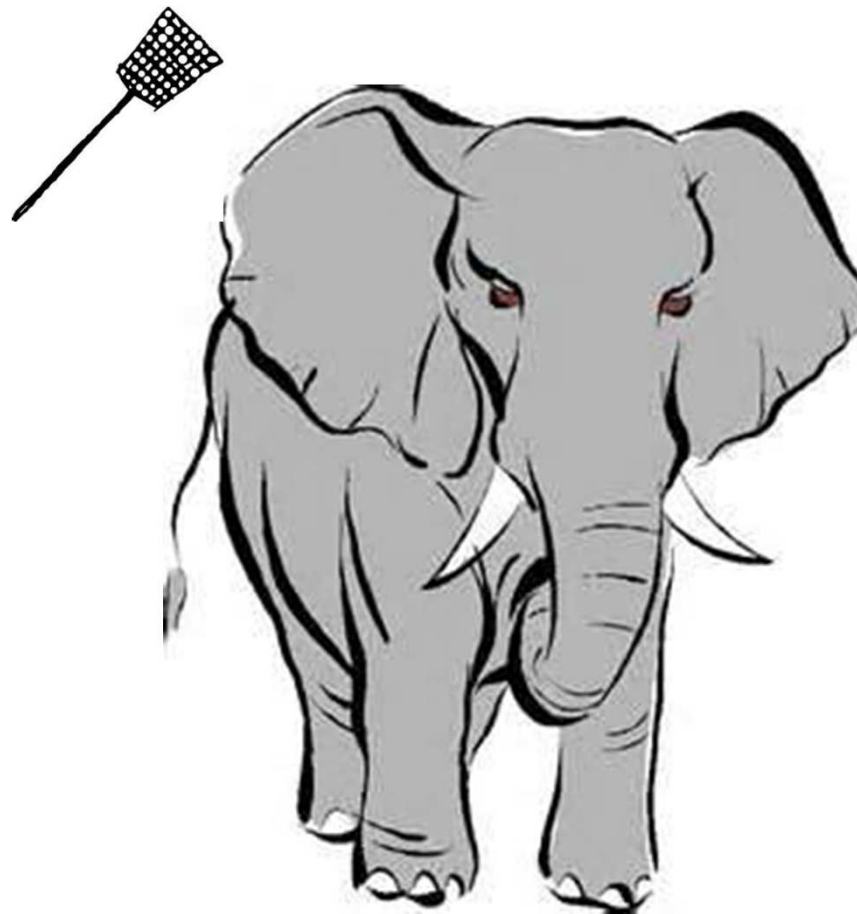
- ✓ 33 651 subjektů se nahlásilo u finančního arbitra (FA) k 31. 12. 2012
- ✓ FA v roce 2012: 664 podání & 141 sporů v oblasti SÚ
- ✓ Česká obchodní inspekce (ČOI) v 2012: 255 kontrol - 43 % se zjištěním;
- ✓ v 1H 2012 průměrná pokuta 10 000 Kč

**Má úvěrový predátor důvod se bát dozoru, když
pravděpodobnost kontroly je cca 0,8 % a
průměrná pokuta 10 000 Kč???**

2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR

Je regulace a dozor spotřebitelských úvěrů v ČR dostatečná?

- ✓ **Nikoliv, je to jako plácačka na mouchy použitá na slona!**
- ✓ ...ačkoliv zde existují pozitivní kroky ze strany MFČR (novela zákona o spotřebitelském úvěru) ale nikoliv ČOI (klesající počet kontrol)
- ✓ Primárně je zodpovědné zadlužování odpovědnost dlužníka, regulace má být pouze doplněk!

2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR

**Navigátor umožňuje
identifikovat lichváře!**

www.navigatoruveru.cz

Věděli jste, že...
... každý pátý Čech přiznává, že není
schopen rozlišit lichváře od bezpečného
poskytovatele úvěru ?

JAK POZNAT TYPICKÉHO LICHVÁŘE ?

Bezejmenná společnost,
která existuje jen pár měsíců
Nemá velkou obchodní historii
RPSN vyšší než 100 %
Nejde o banku nebo člena ČLFA
Nemá reálnou existující adresu
„Nutí“ peníze
Chtějí poplatek za poskytnutí půjčky
Nedají předmluvní formulář
Jezdí až k vám domů do obývacího pokoje
Půjčují i nezaměstnaným
Chtějí ručení domem za malou půjčku
Úmyslně vysoké sankce za nesplácení
Nechávají prázdné místa ve smlouvě
Propagují, že se nedívají do registrů
Chtějí volat na čísla 906
Půjčují lidem bez prokazatelných příjmů
Ty nejhorší případy jsou i bez smlouvy
Trvají na tom, že se musí podepsat hned teď
Nic není písemně
Datum splatnosti se mění každý měsíc

1. Úvod
2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR
3. Definice zodpovědného úvěrování
4. Metodologie konstrukce Navigátoru
5. Výsledky Navigátoru
6. Závěr

3. Definice zodpovědného úvěrování

Co je zodpovědné úvěrování?

- ✓ Existuje několik definic zodpovědného úvěrování
 - 1) zodpovědné úvěrování ze strany věřitele
(responsible lending, přesnější překlad je tudíž zodpovědné zapůjčování);
 - 2) zodpovědné úvěrování ze strany dlužníka
(responsible borrowing, přesnější překlad je tudíž zodpovědné vypůjčování).
- ✓ S ohledem na výše uvedené zodpovědné úvěrování implikuje „**férovou hru**“ na obou stranách!

3. Definice zodpovědného úvěrování

Naše definice bezpečného úvěru

- ✓ Definice bezpečného úvěru/zodpovědného úvěrování z pohledu dlužníka:
 - 1) **znám kvalitu svého věřitele** (nabídková strana úvěru),
 - 2) **chápu parametry svého úvěru** (produktový design),
 - 3) **chápu důsledky splácení i nesplácení úvěru** (poptávková strana úvěru).
- ✓ Výše uvedené tři charakteristiky pokrývají tři klíčové oblasti úvěrového trhu: nabídku, produktový design a poptávku.
- ✓ Jaké jsou důsledky nezodpovědného zadlužování?

1. Úvod
2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR
3. Definice zodpovědného úvěrování
4. Metodologie konstrukce Navigátoru
5. Výsledky Navigátoru
6. Závěr

4. Metodologie konstrukce Navigátoru

Tři hlavní kritéria

- ✓ Tři části/kritéria Navigátoru:
 - 1) potenciální věřitel (nabídková strana),
 - 2) ex-ante parametry úvěru (produktový design),
 - 3) ex-post parametry úvěru (důsledky při nesplácení úvěru)

- ✓ Hodnota NBÚ =
vážený průměr
jednotlivých kritérií

$$\text{NBÚ} = 40\% \times \text{PV} + 30\% \times \text{APÚ} + 30\% \times \text{PPÚ}$$

kde

NBÚ = Navigátor bezpečného úvěru,

PV = potenciální věřitel,

APÚ = ex-ante parametry úvěru,

PPÚ = ex-post parametry úvěru.

4. Metodologie konstrukce Navigátoru

Bezpečný věřitel vs. Predátor

- ✓ Maximum NBÚ je 10 bodů, přičemž 10 bodů bude maximum i pro dílčí kritéria PV, APÚ a PPÚ (tato kritéria jsou váženým průměrem dalších dílčích kritérií).
- ✓ Následně je možno rozdělit věřitele do dvou hlavních skupin na Bezpečné věřitele a Predátory
- ✓ Obecně platí, že čím vyšší hodnota NBÚ, tím vyšší rating resp. kvalita věřitele.

Stupeň spolehlivosti	Typ poskytovatele úvěru	Hodnota IBÚ
1	Bezpečný věřitel	5,0-10,0
0	Predátor	0,0-4,9

1. Úvod
2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR
3. Definice zodpovědného úvěrování
4. Metodologie konstrukce Navigátoru
5. Výsledky Navigátoru
6. Závěr

5. Výsledky Navigátoru

2 odlišné skupiny: Bezpeční věřitelé vs. Predátoři

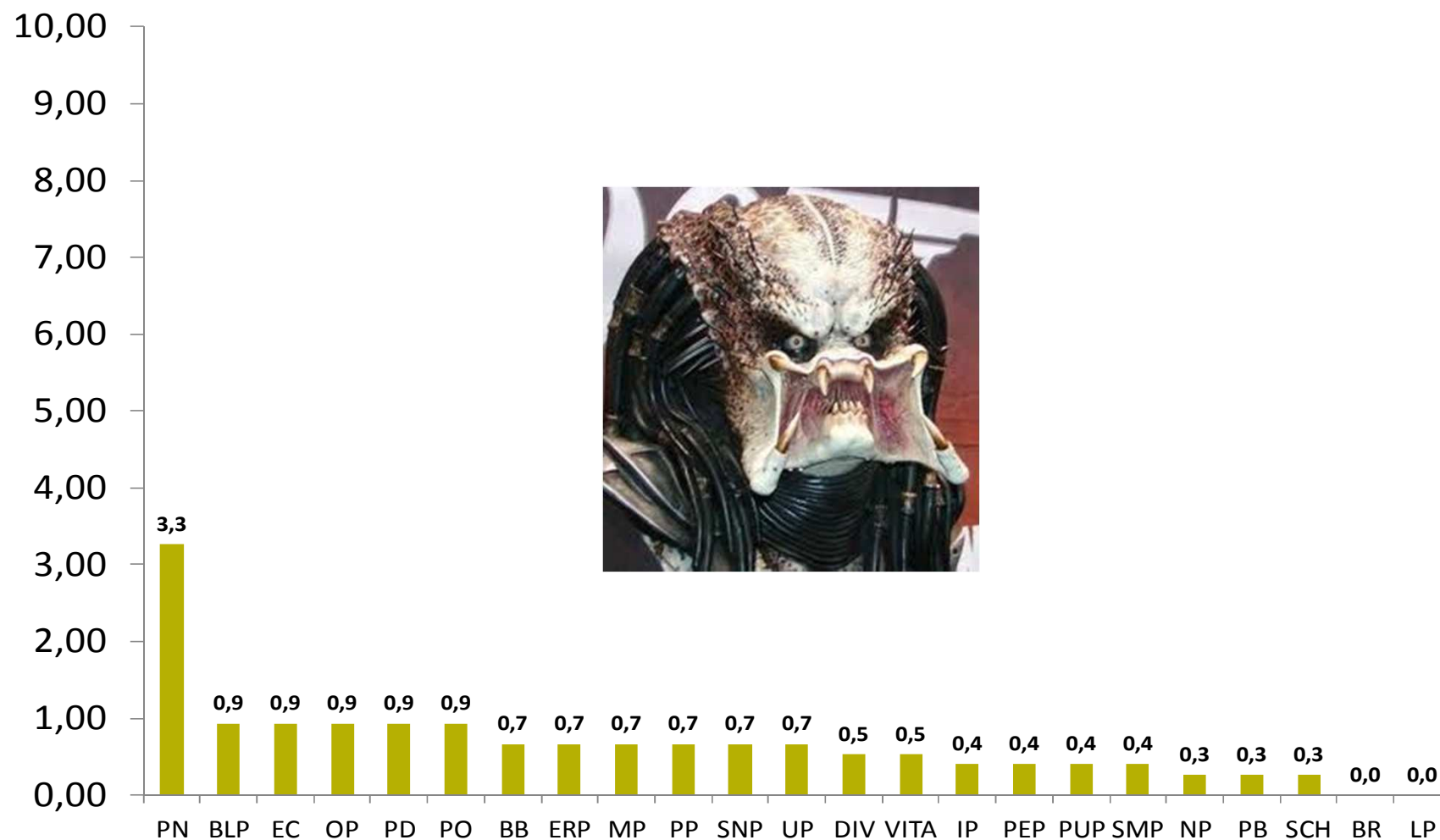
5. Výsledky Navigátoru

Bezpeční věřitelé: výsledky 2012

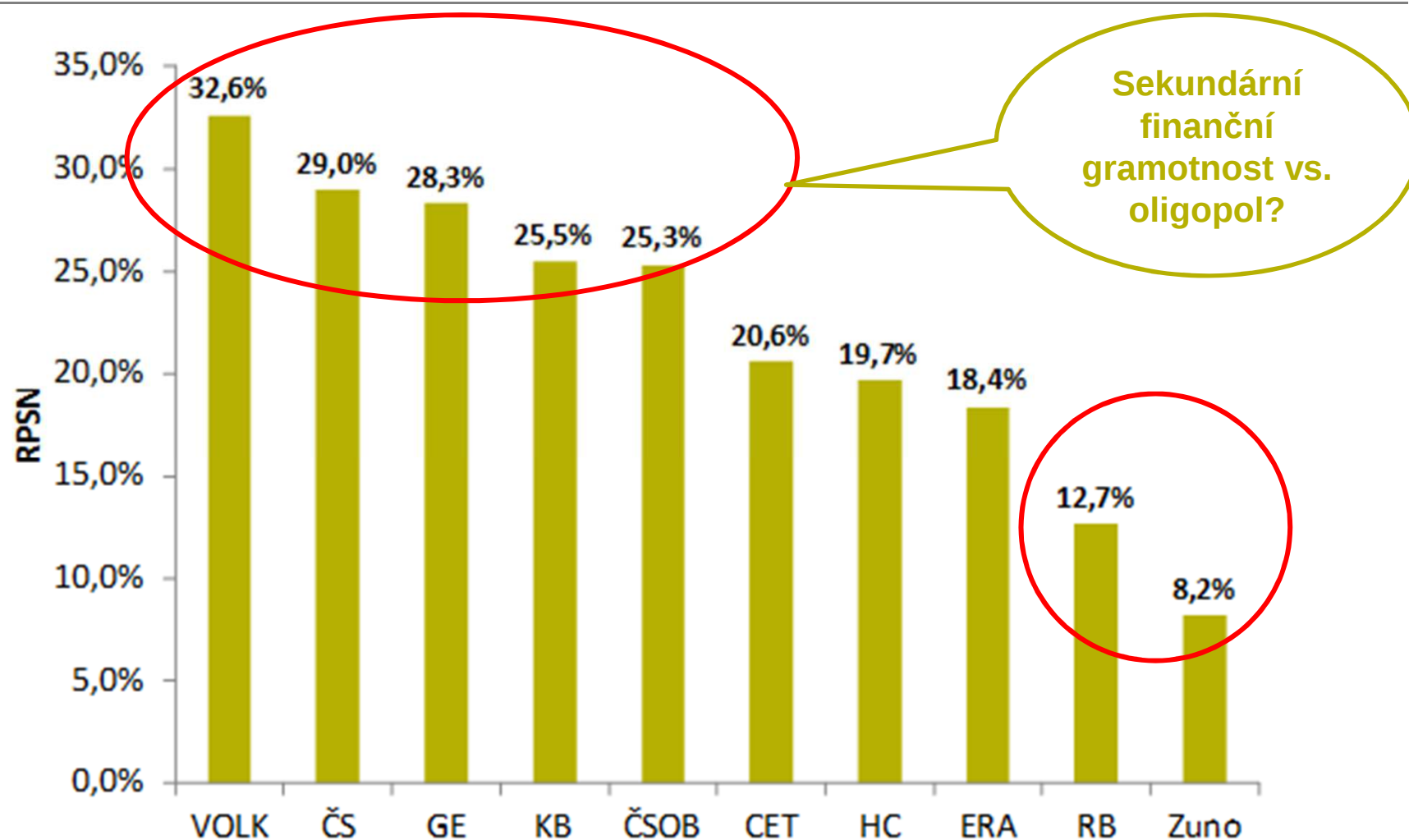
5. Výsledky Navigátoru

Predátoři: výsledky 2012

5. Výsledky Navigátoru

Úvěr na 30 tis. Kč: různá RPSN nejen u bank

Co implikují výsledky Navigátoru?

- 1) 2 hlavní skupiny implikují heterogenitu zkoumaných subjektů
- 2) Meziroční stagnace výsledků u bank a značkových nebank (8,57 vs. 8,61 v 2011), ale propad transparentnosti u Predátorů (0,67 vs. 1,04)
- 3) Bezpeční věřitelé jsou transparentní a většina verifikovala vybraná data
- 4) Nejvyšších hodnot dosáhly banky, nicméně další finanční instituce vykázaly srovnatelné hodnoty
- 5) Variabilita hodnot RPSN i mezi bankami
- 6) Existence variability mezi Predátory (tj. není Predátor jako Predátor)

Obsah

1. Úvod
2. Regulace trhu spotřebitelských úvěrů v ČR
3. Definice zodpovědného úvěrování
4. Metodologie konstrukce Navigátoru
5. Výsledky Navigátoru
6. Závěr

5. Závěr

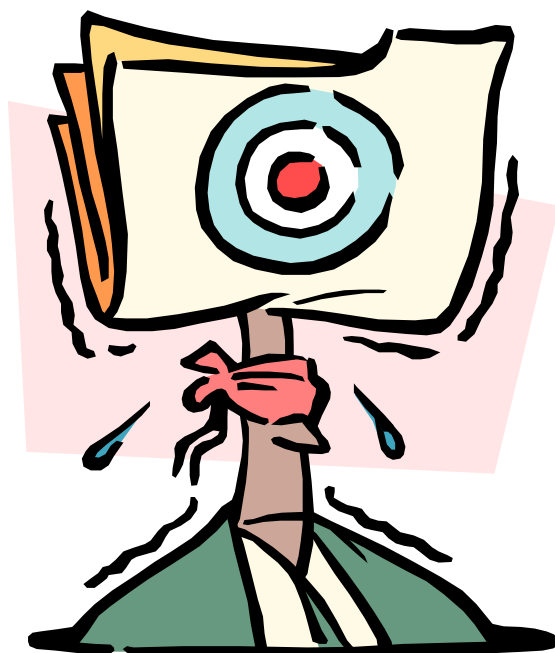
Co říci závěrem?

- 1) 2 heterogenní skupiny: Bezpeční věřitelé vs. Predátoři
- 2) Některé banky nabízí vyšší RPSN než některé značkové nebankovní společnosti
- 3) Variabilita hodnot RPSN i mezi bankami
- 4) V případě zadlužení u Predátorů by si dlužník měl uvědomit potenciální riziko a důsledky – hlavně nedopadnout jako Uroboros!

Děkujeme za pozornost.

Nějaké otázky?

Kontakt – Petr Teplý

Odborný asistent
Institut ekonomických studií
Fakulta sociálních věd
Univerzita Karlova
Opletalova 26
110 00 Praha
Česká republika
Tel: +420 222 112 320
E-mail: navigator@eeip.cz

Manažer projektu Navigátor
bezpečného úvěru
EEIP, a.s.
Thunovská 12
110 00 Praha 1
Česká Republika
Tel.: +420 224 232 754
E-mail: navigator@eeip.cz
www.eeip.cz

www.navigatoruveru.cz

